

QUAN ĐIỂM CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM VỀ BẢO VỆ TỔ QUỐC “CHỦ ĐỘNG NGĂN NGỪA CÁC NGUY CƠ CHIẾN TRANH, XUNG ĐỘT TỪ SỚM, TỪ XA”

LƯU DUY TOÀN (*)
ĐẶNG CÔNG THÀNH (*)

Tóm tắt: Quan điểm “Chủ động ngăn ngừa các nguy cơ chiến tranh, xung đột từ sớm, từ xa” là tầm nhìn chiến lược về an ninh - quốc phòng, là kế sách giữ nước thời bình để tạo môi trường thuận lợi xây dựng và phát triển đất nước của Đảng, Nhà nước ta. Đây là một phương thức, nhiệm vụ rất quan trọng nhằm bảo vệ Tổ quốc có hiệu quả luôn được Đảng ta quan tâm trong mọi điều kiện hoàn cảnh, được quan tâm bổ sung, phát triển cùng với quá trình lãnh đạo sự nghiệp cách mạng của đất nước.

Từ khóa: Bảo vệ Tổ quốc; Đảng Cộng sản Việt Nam; ngăn chặn nguy cơ xung đột; quan điểm của Đảng.

Abstract: The viewpoint on “proactively preventing the risks of war and conflict from the early stage” is the strategic vision of security and defense, and the plan to defend the country in peacetime and create a favorable environment for construction and development of our Party and State. This task is of crucial importance in effectively defending the Fatherland and is always of great concern to our Party under all circumstances. Also, this task is continuously supplemented and developed in line with the revolutionary cause of our country.

Keywords: Defend the country; Communist Party of Vietnam; prevent the risk of conflict; viewpoint of the Party.

Ngày nhận bài: 30/11/2023 Ngày biên tập: 28/12/2023 Ngày duyệt đăng: 19/01/2024

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã luận giải sâu sắc cơ sở lý luận và thực tiễn về việc bảo vệ Tổ quốc là quy luật sinh tồn của dân tộc Việt Nam trước kia và là một trong hai nhiệm vụ chiến lược của cách mạng Việt Nam hiện nay. Người khẳng định: “Ngày xưa các Vua Hùng đã có công dựng nước, ngày nay Bác cháu ta phải cùng nhau giữ lấy nước”⁽¹⁾. Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (năm 1991) chỉ rõ: “Xây dựng chủ nghĩa xã hội, bảo vệ Tổ quốc vẫn là hai nhiệm vụ có quan hệ hữu cơ với nhau”. Cương lĩnh (bổ sung, phát triển năm 2011) của Đảng khẳng định: “Xây dựng thành công

chủ nghĩa xã hội và Bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa (XHCN) hai nhiệm vụ chiến lược có quan hệ chặt chẽ với nhau”. Nghị quyết số 28-NQ/TW khóa XI về Chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới và Nghị quyết số 44-NQ/TW ngày 24 /11/2023 về Chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới là những văn kiện thể hiện rõ nhất tầm nhìn chiến lược của Đảng về bảo vệ Tổ quốc từ sớm, từ xa.

Từ thực tiễn lãnh đạo sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc, Đảng ta nhận thức rõ hơn về vai trò quan trọng của an ninh, đối ngoại, trong đó có đối ngoại quốc phòng; về nội hàm xây dựng nền quốc phòng toàn dân; nhấn mạnh việc kiên trì đường lối quốc phòng toàn dân, chiến tranh nhân dân, xây dựng “thế trận lòng dân” trong thời kỳ phát triển và hội nhập.

(*), (**) TS ; Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

Đến Đại hội ĐBTQ lần thứ XII, Đảng ta tiếp tục khẳng định: “Có kế sách phòng ngừa các nguy cơ chiến tranh, xung đột từ sớm, từ xa; chủ động phòng ngừa, phát hiện sớm và triệt tiêu các nhân tố bất lợi, nhất là các nhân tố bên trong có thể gây ra đột biến”⁽²⁾.

Như vậy, tư duy về bảo vệ Tổ quốc từ sớm, từ xa của Đảng ta đã có sự phát triển mới. Đây vừa là quan điểm, vừa là phương châm chỉ đạo, thể hiện tầm nhìn chiến lược của Đảng ta về quốc phòng và bảo vệ Tổ quốc trong thời kỳ mới. Nội hàm của bảo vệ Tổ quốc không chỉ hiểu theo nghĩa hẹp và bảo vệ bên ngoài biên giới, lãnh thổ, mà cần được hiểu theo nghĩa rộng bao gồm cả bên trong; không chỉ chiến đấu bảo vệ khi có kẻ thù xâm lược, mà phải tổ chức phòng thủ, phòng ngừa từ trước, chủ động chuẩn bị về mọi mặt, bao gồm cả chính trị, kinh tế, quốc phòng, an ninh, đối ngoại... ngay từ thời bình. Văn kiện Đại hội ĐBTQ lần thứ XIII của Đảng nhấn mạnh: “Có kế sách ngăn ngừa các nguy cơ chiến tranh, xung đột từ sớm, từ xa”⁽³⁾. Đây là bước phát triển mới trong tư duy của Đảng ta về phương thức bảo vệ Tổ quốc Việt Nam XHCN trong thời kỳ mới, là sự kế thừa truyền thống của dân tộc ta, là bài học xương máu “giữ nước từ khi nước chưa nguy”, “bất kỳ hòa bình hay chiến tranh, ta cũng phải thấy trước, bảo vệ trước”.

Bảo vệ Tổ quốc từ xa, được hiểu là cần chủ động, cảnh giác, sớm phát hiện, triệt tiêu các nhân tố bất lợi, nhất là các nhân tố bên trong có thể gây ra đột biến ảnh hưởng đến quốc gia, dân tộc. Hiện nay, cần chủ động đấu tranh làm thất bại mọi âm mưu, hành động xâm phạm chủ quyền, biển, đảo, lợi ích quốc gia - dân tộc, bảo vệ Đảng, bảo vệ chế độ XHCN, bảo vệ nhân dân. Đảng ta nêu rõ: “Phải chuyển mạnh sang việc “chủ động phòng ngừa” là chính”; phải “Nỗ lực phấn đấu để ngăn ngừa xung đột, chiến tranh và giải quyết các tranh chấp bằng các biện pháp hòa bình phù hợp với luật pháp quốc tế”⁽⁴⁾; phải “Chủ động chuẩn bị về mọi mặt, sẵn sàng các phương án bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ và giữ vững an ninh quốc gia, trật tự, an toàn xã hội trong mọi tình huống”;

phải “Nâng cao năng lực dự báo chiến lược, giữ vững thế chủ động chiến lược; không để bị động, bất ngờ trong mọi tình huống”⁽⁵⁾.

Đảng ta luôn cảnh giác cao độ với các “nhân tố bên ngoài”, khi nhấn mạnh “nhất là các nhân tố có thể gây đột biến” bao gồm cả “nhân tố bên trong” và “nhân tố bên ngoài” có thể gây nguy hại đến Tổ quốc và chế độ XHCN ở Việt Nam. Điều này cho thấy sự phát triển tư duy lý luận của Đảng ta về sự chủ động bảo vệ vững chắc Tổ quốc XHCN trong tình hình quốc tế có nhiều biến động, khó lường; đất nước đã hội nhập quốc tế sâu, rộng, nên đứng trước không chỉ những vận hội lớn để phát triển, mà sẽ còn phải đương đầu với các thách thức gay gắt, những “nhân tố bên ngoài” có thể gây đột biến, dẫn đến nguy cơ bùng nổ xung đột, chiến tranh. Với quan điểm: “Chủ động ngăn ngừa các nguy cơ chiến tranh, xung đột từ sớm, từ xa” có ý nghĩa thực tiễn rất quan trọng trong công cuộc bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam XHCN hiện nay.

Về nguy cơ ảnh hưởng đến môi trường hòa bình, ổn định để phát triển trong bối cảnh quốc tế có nhiều biến động, Đảng ta cảnh báo: “Khu vực châu Á - Thái Bình Dương, trong đó Đông Nam Á có vị trí chiến lược ngày càng quan trọng, là khu vực cạnh tranh gay gắt giữa các cường quốc, tiềm ẩn nhiều bất ổn. Tranh chấp chủ quyền lãnh thổ, chủ quyền biển, đảo diễn ra căng thẳng, phức tạp, quyết liệt hơn. Hòa bình, ổn định, tự do, an ninh, an toàn hàng hải, hàng không trên Biển Đông đứng trước thách thức lớn, tiềm ẩn nguy cơ xung đột”⁽⁶⁾, vì vậy “... chủ động ngăn ngừa các nguy cơ chiến tranh, xung đột từ sớm, từ xa” được khẳng định là phương thức bảo vệ Tổ quốc cần được quán triệt và tổ chức thực hiện với ưu tiên hàng đầu.

Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng tiếp tục kế thừa và coi việc chuẩn bị kế sách “ngăn ngừa chiến tranh, xung đột từ sớm, từ xa” là một nội dung quan trọng nhằm bảo vệ Tổ quốc. Nâng tầm quan trọng của “ngăn ngừa chiến tranh, xung đột từ sớm, từ xa” trở thành định hướng chiến lược, tư tưởng chỉ đạo. Bên cạnh đó, cụ thể hóa một bước định hướng nhiệm vụ, Nghị quyết yêu cầu:

“Giữ vững an ninh chính trị, bảo đảm trật tự, an toàn xã hội, an ninh con người, an ninh kinh tế, an ninh mạng, xây dựng xã hội trật tự, kỷ cương... đẩy mạnh đấu tranh làm thất bại mọi âm mưu và hoạt động chống phá của các thế lực thù địch, phản động và cơ hội chính trị”⁽⁷⁾.

Để triển khai thực hiện hiệu quả quan điểm của Đảng ta về “chủ động ngăn ngừa các nguy cơ chiến tranh, xung đột từ sớm, từ xa” trong bảo vệ Tổ quốc hiện nay, cần thực hiện tốt một số nội dung sau:

Một là, thường xuyên chăm lo xây dựng tiềm lực, thế trận quốc phòng và an ninh vững chắc ngay từ thời bình để bảo vệ Tổ quốc trong mọi tình huống.

Quán triệt quan điểm về bảo vệ Tổ quốc; đường lối quân sự, quốc phòng của Đảng ta, trực tiếp là đường lối xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân cũng như yêu cầu, nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới. Những năm qua, Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng đã tập trung lãnh đạo, chỉ đạo triển khai đồng bộ các giải pháp nhằm xây dựng lực lượng Quân đội “tinh, gọn, mạnh, có sức cơ động cao”, bước đầu đạt được kết quả quan trọng. Thông qua đó, đảm bảo cho Quân đội có cơ cấu tổ chức đồng bộ, hợp lý giữa các thành phần; điều chỉnh lực lượng phù hợp, linh hoạt, sẵn sàng đáp ứng nhiệm vụ khi có tình huống xảy ra. Đến nay, về cơ bản, Quân đội được điều chỉnh phù hợp với quyết tâm bảo vệ Tổ quốc Việt Nam XHCN; đảm bảo sự cân đối, tương đối đồng bộ giữa các quân chủng, binh chủng, giữa cơ quan và đơn vị, giữa lực lượng thường trực và lực lượng dự bị động viên...

Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng yêu cầu tập trung xây dựng và củng cố vững chắc thế trận quốc phòng toàn dân gắn với thế trận an ninh nhân dân; trong đó coi trọng việc “phát huy mạnh mẽ “thế trận lòng dân” trong nền quốc phòng toàn dân và nền an ninh nhân dân”. Đồng thời, cụ thể hóa và thực hiện có hiệu quả sự kết hợp hai nhiệm vụ chiến lược xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam XHCN trong chiến lược phát triển kinh tế - xã hội, chiến lược bảo vệ Tổ quốc; trong các lĩnh vực, các vùng, miền, địa bàn

chiến lược và trong từng nhiệm vụ, chương trình, kế hoạch. Theo đó, phải kết hợp chặt chẽ, hiệu quả giữa kinh tế, văn hóa, xã hội, đối ngoại với quốc phòng, an ninh và giữa quốc phòng, an ninh với kinh tế, văn hóa, xã hội và đối ngoại trong quá trình xây dựng nền quốc phòng toàn dân gắn với nền an ninh nhân dân; đồng thời, chăm lo “xây dựng và củng cố các tuyến phòng thủ biên giới, biển, đảo”.

Hai là, thực hiện hiệu quả hoạt động đối ngoại độc lập, tự chủ, hòa bình, hữu nghị, hợp tác và phát triển, đa dạng hóa, đa phương hóa quan hệ đối ngoại.

Với phương châm “tích cực, chủ động, chắc chắn, linh hoạt, hiệu quả”, chúng ta đẩy mạnh hội nhập quốc tế và đối ngoại quốc phòng nhằm phát huy sức mạnh tổng hợp, giữ vững môi trường hòa bình, ổn định, tranh thủ tối đa sự đồng tình, ủng hộ của cộng đồng quốc tế; tăng cường lòng tin chiến lược, khai thác có hiệu quả sự giúp đỡ của các nước, các tổ chức và lực lượng quốc tế trong bảo vệ Tổ quốc từ bên ngoài lãnh thổ Việt Nam. Trong quan hệ quốc tế, cần xử lý khéo léo các vấn đề “đối tác”, “đối tượng”, thực hiện vừa hợp tác vừa đấu tranh, lấy hợp tác là chính; trên cơ sở kiên định chủ quyền lãnh thổ, độc lập tự chủ và lợi ích quốc gia - dân tộc, giữ vững nguyên tắc chiến lược, khôn khéo và linh hoạt về sách lược.

Thông qua các hoạt động đối ngoại để bạn bè quốc tế hiểu rõ khát vọng hòa bình của dân tộc ta, hiểu rõ chủ trương, đường lối xây dựng nền quốc phòng toàn dân là với mục đích tự vệ; qua đó tranh thủ sự đồng tình, ủng hộ của cộng đồng quốc tế đối với hoạt động đấu tranh bảo vệ độc lập, chủ quyền, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ, biển, đảo của Tổ quốc. Việc thực hiện tốt công tác đối ngoại còn kịp thời tháo gỡ những căng thẳng có nguy cơ dẫn đến xung đột, chiến tranh. Mặt khác, thông qua hoạt động đối ngoại với phương châm: “Bảo đảm trước hết lợi ích quốc gia - dân tộc trên cơ sở các nguyên tắc cơ bản của luật pháp quốc tế, bình đẳng, hợp tác, cùng có lợi”, tăng độ tin cậy với các nước; đồng thời, qua đó sớm nắm bắt được tình hình liên quan đến quốc phòng, an ninh

của đất nước để chủ động dự báo, tham mưu, đề xuất biện pháp xử lý các tình huống một cách phù hợp, hiệu quả.

Để chủ động phòng ngừa các nguy cơ chiến tranh, xung đột từ sớm, từ xa, Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng nêu rõ: “Tiếp tục thực hiện đường lối đối ngoại độc lập, tự chủ, đa phương hóa, đa dạng hóa; chủ động và tích cực hội nhập quốc tế toàn diện, sâu rộng, có hiệu quả; giữ vững môi trường hòa bình, ổn định, không ngừng nâng cao vị thế, uy tín quốc tế của Việt Nam”⁽⁸⁾.

Ba là, thực hiện tốt các chức năng, nhiệm vụ, xây dựng Quân đội nhân dân cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại.

Thực hiện chức năng là đội quân chiến đấu, Quân đội nhân dân được xây dựng cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại, một số lực lượng tiến thẳng lên hiện đại; luôn vững mạnh về chính trị, tư tưởng và tổ chức, tuyệt đối trung thành với Đảng, Tổ quốc và nhân dân; tổ chức theo hướng tinh, gọn, mạnh; trang bị các loại vũ khí, khí tài ngày càng hiện đại; đẩy mạnh nghiên cứu phát triển nghệ thuật quân sự Việt Nam; thường xuyên huấn luyện, diễn tập, nâng cao chất lượng tổng hợp, sức mạnh chiến đấu và khả năng sẵn sàng chiến đấu; làm nòng cốt trong xây dựng nền quốc phòng toàn dân; xử lý tốt các tình huống quốc phòng, sẵn sàng đánh thắng mọi hình thái chiến tranh xâm lược, bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc, góp phần giữ vững môi trường hòa bình, ổn định để xây dựng và phát triển đất nước. Thực hiện chức năng là đội quân công tác và đội quân lao động sản xuất. Quân đội nhân dân luôn là lực lượng nòng cốt tham gia công tác vận động quần chúng, xây dựng hệ thống chính trị cơ sở, các đơn vị quân đội tích cực thực hiện công tác dân vận, tham gia xây dựng, phát triển kinh tế - xã hội ở vùng sâu, vùng xa, biên giới, hải đảo.

Các đơn vị kinh tế - quốc phòng của Quân đội là lực lượng đi đầu trong kết hợp kinh tế với quốc phòng. Các đoàn kinh tế - quốc phòng đã thực hiện tốt mục tiêu cơ bản về kết hợp củng cố quốc phòng, an ninh với phát triển kinh tế, văn hóa - xã hội, góp phần

giữ vững ổn định chính trị, củng cố khối đại đoàn kết toàn dân, xây dựng “thế trận lòng dân”, thế trận quốc phòng toàn dân trên các địa bàn trọng điểm của đất nước. Cùng với đó, xây dựng công nghiệp quốc phòng từng bước phát triển theo hướng hiện đại, lưỡng dụng, đáp ứng một phần nhu cầu vũ khí, trang bị kỹ thuật cho lực lượng vũ trang và góp phần tích cực vào sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Nghiên cứu làm chủ công nghệ chế tạo và sản xuất được một số loại vũ khí chiến lược cần thiết cho phòng thủ đất nước; từng bước bảo đảm đủ số lượng, chất lượng, đáp ứng kịp thời vũ khí, trang bị kỹ thuật cho các đơn vị làm nhiệm vụ huấn luyện, sẵn sàng chiến đấu, bảo vệ biển, đảo; bảo đảm cân đối dự trữ trên hướng chiến lược. Xây dựng lực lượng dự bị động viên vững mạnh, góp phần xây dựng nền quốc phòng toàn dân, thế trận chiến tranh nhân dân; sẵn sàng bổ sung cho lực lượng thường trực khi có yêu cầu, đáp ứng nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam XHCN trong tình hình mới.

Quan điểm bảo vệ Tổ quốc của Đảng ta là những chủ trương lớn, đúng đắn, có ý nghĩa chiến lược; là kết quả của việc tổng kết sâu sắc sự lãnh đạo của Đảng về củng cố, quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc qua gần 40 năm thực hiện đường lối đối mới của Đảng. Có thể khẳng định: “Chủ động ngăn ngừa các nguy cơ chiến tranh, xung đột từ sớm, từ xa” là kế sách bảo vệ Tổ quốc đã trở thành truyền thống giữ nước của dân tộc, được Đảng ta kế thừa và phát triển trong tình hình mới bằng nhiều giải pháp chiến lược đồng bộ, toàn diện trong quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội./.

Ghi chú:

(1) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 9, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr.59.

(2) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội ĐBTQ lần thứ XII*, Nxb CTQG-ST, H.2016, tr.149.

(3),(4),(5),(6),(7),(8) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội ĐBTQ lần thứ XIII*, tập I, Nxb CTQG-ST, H.2021, tr.156-157, tr.157, tr.107, tr.117, tr.119.